

**Statens jordbruksverks föreskrifter om
smittskyddsmässiga villkor för hållande av hjort i hägn
samt för hållande av andra klövdjur och hästdjur i
sambete med hjort i hägn;**

SJVFS 2012:25

Saknr K 158

Utkom från trycket
den 28 september 2012

beslutade den 27 september 2012.

Statens jordbruksverk föreskriver, med stöd av 3, 4, 5, 6, 9, 15 och 16 §§ förordningen (2006:815) om provtagning på djur, 4 § epizootiförordningen (1999:659) m.m samt efter samråd med Statens veterinärmedicinska anstalt, följande.

Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter innehåller smittskyddsmässiga villkor för hållande av hjort i hägn samt för hållande av mufflon, vildsvin, älg, andra klövdjur och hästdjur i sambete med hjort i hägn.

Grundläggande bestämmelser

- 2 § Grundläggande bestämmelser om hanteringen av smittsamma djursjukdomar finns i
1. epizootilagen (1999:657),
 2. epizootiförordningen (1999:659),
 3. lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m, samt
 4. förordningen (2006:815) om provtagning på djur, m.m.

Ytterligare bestämmelser

3 § Bestämmelser om uppslaktning av frilevande vilt finns i finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung¹.

Bestämmelser om veterinära kontroller av nötkreatur som visent, bison och jak samt vilt finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel².

Bestämmelser om godkännande av karantän finns i förordningen (1994:1830) om införsel av levande djur m.m.

Bestämmelser om införsel av hjort finns i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1996:24) om införsel av djur, sperma, ägg och embryon.

Bestämmelser om hållande av vilt i hägn finns i Naturvårdsverkets föreskrifter och Allmänna råd (NFS 2002:20) om vilthägn och inhägnader för handelsträdgårdar m.m. för att förebygga skador av hare.

¹ EUT L 139, 30.4.2004, s 55 (Celex 32004R0853).

² EUT L 139, 30.4.2004, s 206-320 (Celex 32004R0854).

Definitioner

4 § I denna författning avses med

besättning: djur som hålls tillsammans i ett hägn,

detaljhandel: butik, restaurang, cateringföretag eller liknande som levererar direkt till konsument; dock ej grossist,

djurhållare: ägaren till djuren i ett hjorthägn eller annan person som ansvarar för tillsynen av djuren i ett hjorthägn,

hjort: hjort av arterna kron- och dovhjort samt andra hjortarter,

hjorthägn: vilthägn i vilket det hålls hjortar eller andra djur i sambete med hjortar, och för vilket länsstyrelsen beviljat hägntillstånd med stöd av Naturvårdsverkets föreskrifter och Allmänna råd (NFS 2002:20) om vilthägn och inhägnader för handelsträdgårdar m.m. för att förebygga skador av hare,

hudtuberkulintest: tuberkulostest genom injektion av tuberkulin i huden och avläsning av reaktioner, enligt djurslagsvisa instruktioner,

hästdjur: hästar, åsnor och mulor, dock inte zebror,

karantänshägn: hjorthägn eller vilthägn som godkänts av Jordbruksverket för att användas som karantän för djur som ska tuberkulintestas i samband med införsel,

klövdjur: partåiga hovdjur (Artiodactyla) såsom idisslare, vildsvin och kameldjur,

officiellt friförklarat hägn: ett hjorthägn som har friförklarats från tuberkulos av Jordbruksverket eller enligt Jordbruksverkets bedömning uppfyller villkoren för friförklaring i enlighet med Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1994:76) om organiserad hälsokontroll avseende tuberkulos hos kron- och dovhjortar i hägn eller Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2003:34) om obligatorisk hälsoövervakning avseende tuberkulos hos kron- och dovhjortar samt andra djur i sambete med hjortar i hägn, eller motsvarande villkor,

slakteri: en sådan anläggning för avlivning och uppslaktning av djur vars kött är avsett som livsmedel som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004,

Tb-kontroll: undersökning avseende tuberkulosförekomst hos slaktad hjort, mufflon, vildsvin, eller älg utförd av Tb-kontrollant enligt Jordbruksverkets instruktioner,

Tb-kontrollant: person som Jordbruksverket har utsett enligt 4 § förordningen (2006:815) om provtagning på djur, m.m.,

tillstånd för offentlig förevisning: tillstånd enligt 37 § djurskyddsförordningen (1988:539),

tuberkulos: infektion orsakad av *M. tuberculosis* eller *M. bovis*,

tuberkulosbesiktning: undersökning avseende tuberkulosförekomst hos slaktad hjort, mufflon, vildsvin, eller älg utförd av veterinär i eller i anslutning till hägnet,

vilt: djur som får hållas i vilthägn enligt Naturvårdsverkets föreskrifter och Allmänna råd (NFS 2002:20) om vilthägn och inhägnader för handelsträdgårdar m.m. för att förebygga skador av hare,

vilthanteringsanläggning: en sådan anläggning där vilt och kött från nedlagt vilt bereds innan det släpps ut på marknaden som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004, samt

vilthägn: hägn med länsstyrelsens hägntillstånd i enlighet med Naturvårdsverkets föreskrifter och Allmänna råd (NFS 2002:20) om vilthägn och inhägnader för handelsträdgårdar m.m. för att förebygga skador av hare.

Hållande av hästdjur i hjorthägn

5 § Hästdjur får sättas in i respektive tas ut ur hjorthägn utan särskilt tillstånd.

Märkning

6 § Vid flyttning från hjorthägn av klövdjur som livdjur ska djuren senast vid lastningen vara identitetsmärkta med beständiga öronmärken som anger besättnings- och individnummer.

Besättningsnumret ska inte bytas ut om djuret flyttas till en annan besättning. Om ett djur förlorat sitt märke ska djuret märkas om.

Journalföring och rapportering

7 § Den som håller djur i ett hjorthägn ska föra en hägnjournal som ska löpa den 1 januari – den 31 december och innehålla aktuella uppgifter om:

1. Djurhållarens och djurägarens namn och adress.
2. Hägnets storlek, hägnnummer, fastighetsbeteckning samt i vilken kommun och vilket län det ligger.
3. Antal djur i hägnet, djurens art, kön och ungefärliga ålder samt djurens eventuella identitetsmärkning. I det fall ett djur har märkts om ska det nya märkningsnumret noteras i anslutning till det gamla numret så att individen kan spåras.
4. Vid uttagande av djur ur hägnet:
 - a) datum för uttagandet,
 - b) om djuret flyttats till annat hägn; djurets identitetsmärkning, den nya djurägarens namn och adress samt transportörens namn och adress, eller
 - c) om djuret slaktats i syfte att säljas; namn och adress på den Tb-kontrollant som genomfört Tb-kontroll, på den vilthanteringsanläggning där djuret genomgått besiktning efter slakt, på den veterinär som utfört tuberkulosbesiktning i anslutning till hägnet eller på det slakteri som djur levererats till,
 - d) om djuret avlivats eller självdött; datum för avlivningen samt förklaring till varför djuret avlivats, respektive datum för fyndet av kroppen och misstänkt dödsorsak, samt
 - e) om djuret har obducerats; resultatet av obduktionen samt vilken veterinär eller vilket laboratorium som utfört den.
5. Vid insättande av nya djur i hägnet:
 - a) det levererande hägnets hägnnummer,
 - b) den levererande djurägarens namn och adress,
 - c) de inköpta djurens identitetsmärkning, samt
 - d) transportörens namn och adress.
6. Vid sjukdom bland djuren:
 - a) datum för upptäckt av sjukdom,
 - b) insjuknade djurs eventuella identitetsmärkning, symptom, diagnos och eventuell behandling, samt
 - c) i förekommande fall vilken veterinär som konsulterats.
7. Datum för rymningar och för sådana stängselbrott som kan ha medfört rymningar, samt bedömning av hur många djur som kan ha rymt och uppgifter om huruvida dessa återfångats eller avlivats.

Djurhållaren ska spara hägnjournalen i minst fem år.

8 § Djurhållaren ska för varje kalenderår sammanställa uppgifterna i 7 § 1-5 i en årsrapport på Jordbruksverkets blankett E9.172. Årsrapporten ska vara Jordbruksverket tillhanda senast den 1 februari årligen.

Kontrollåtgärder i officiellt friförklarade hägn

9 § I officiellt friförklarade hägn ska hjortar samt mufflon, vildsvin och älg i sambete med hjort i hägn efter slakt genomgå Tb-kontroll utförd av Tb-kontrollant innan de sänds vidare till vilthanteringsanläggning eller avyttras till detaljhandel. Detta gäller inte djur under ett års ålder och djur som konsumeras i jägaren eller jaktlagets egna hushåll.

Som alternativ till Tb-kontroll utförd av Tb-kontrollant enligt första stycket kan hela djuret istället besiktigas efter slakt av officiell veterinär på vilthanteringsanläggning. Detta förutsätter att hela djuret levereras oflått tillsammans med huvud och samtliga inälvor till vilthanteringsanläggningen.

Till och med den 30 augusti 2013 får, i stället för vad som anges i första och andra stycket, tuberkulosbesiktning efter slakt av hjort, mufflon, vildsvin och älg i hjorthägn utföras på plats i hägnet eller i anslutning till hägnet av en veterinär som Jordbruksverket utsett.

10 § Då ett klövdjur som hålls i ett officiellt friförklarat hjorthägn påträffas självdött eller måste avlivas av djurskyddsskäl ska det obduceras av en veterinär på ett laboratorium eller på plats i hägnet.

Detta gäller inte om dödsorsaken eller orsaken till avlivningen är en akut traumatisk skada såsom stängningsskada, benbrott eller påkörning utan att det förekommer avmagring som väcker misstanke om bakomliggande smittsam sjukdom, eller om djuret befins ha så nedslitna tänder att det inte kunnat föda sig. Kravet i första stycket gäller inte heller om förruttnelsen har gått så långt att det bedöms utsiktslöst att kunna fastställa dödsorsaken genom obduktion.

Kontrollåtgärder i hägn som inte är officiellt friförklarade

11 § I hägn som inte är officiellt friförklarade gäller oberoende av dessa föreskrifter kraven i de beslut om Tb-kontrollåtgärder som Jordbruksverket fattat med stöd av Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1994:76) om organiserad hälsokontroll avseende tuberkulos hos kron- och dovhjortar i hägn eller Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2003:34) om obligatorisk hälsoövervakning avseende tuberkulos hos kron- och dovhjortar samt andra djur i sambete med hjortar i hägn.

Officiell friförklaring av karantänshägn

12 § Samtliga hjortar som hålls i ett karantänshägn ska genomgå hudtuberkulintest utan anmärkning tre gånger med minst ett år mellan det första och det sista testet och minst tre månader mellan varje test. Djur som vid respektive testtillfälle inte uppnått ett års ålder är undantagna från kravet på testning.

Då besättningen är färdigtestad enligt första stycket kan djurhållaren ansöka hos Jordbruksverket om officiell friförklaring av hägnet. Ansökan ska omfatta hägnnummer och djurhållarens namn och adress, djurart och individnummer samt kopior av

testprotokoll som visar att besättningen hudtuberkulintestats tre gånger utan anmärkning.

Uttag av slaktdjur ur hjorthägn

13 § Djur av sådan art som endast får slaktas på slakteri får föras från hjorthägn till slakteri utan särskilt tillstånd.

Flyttning av hjort, mufflon, vildsvin och älg från officiellt friförklarat hägn

14 § Hjort, mufflon, vildsvin och älg får, med undantag för vad som anges i 15 och 16 §§, flyttas från ett officiellt friförklarat hjorthägn om följande villkor är uppfyllda:

1. Djurhållaren har sänt in en årsrapport i enlighet med 8 § och följer villkoren i 9 och 10 §§.
2. Djuret är märkt enligt 6 §.
3. Djuret åtföljs av ett flyttintyg på Jordbruksverkets blankett E9.175.

Flyttning av hjort, mufflon, vildsvin och älg från hjorthägn i djurpark eller från annat hjorthägn med förevisningstillstånd

15 § Det krävs tillstånd från Jordbruksverket för att få flytta hjort, mufflon, vildsvin och älg från ett officiellt friförklarat hjorthägn i en djurpark eller från ett annat officiellt friförklarat hjorthägn med tillstånd för offentlig förevisning.

Ansökan om sådant tillstånd ska omfatta leverantörshägnets hägnnummer, den levererande djurhållarens namn och adress, djurets art och identitetsnummer samt den mottagande djurhållarens namn och adress.

Tillståndet ska åtfölja djuren vid flyttningen.

Kravet på tillstånd gäller inte vid flyttning från hägn enligt första stycket där endast hjortar hålls eller där endast mufflon, älg eller vildsvin hålls i sambete med hjortar. Då gäller endast kraven i 14 §.

Flyttning av hjort, mufflon, vildsvin och älg från hjorthägn till annan plats än hjort- eller vilthägn

16 § Det krävs tillstånd från Jordbruksverket för att få flytta hjort, mufflon, vildsvin och älg från ett hjorthägn, oavsett detta hägnstatus, till annan plats än ett hjort- eller vilthägn.

Ansökan om sådant tillstånd ska omfatta leverantörshägnets hägnnummer, den levererande djurhållarens namn och adress, djurets art och identitetsnummer, den mottagande djurhållarens namn och adress samt uppgifter om av vart djuret ska föras. Tillståndet ska åtfölja djuren vid flyttningen.

Flyttning av hjort, mufflon, vildsvin och älg från hjorthägn som inte är officiellt friförklarat

17 § Hjort, mufflon, vildsvin och älg får flyttas från ett hägn som inte är officiellt friförklarat om följande villkor är uppfyllda:

1. Djurhållaren har sänt in en årsrapport i enlighet med 8 §.
2. Djuret är märkt enligt 6 §.
3. Djuret åtföljs av tre testprotokoll utfärdade av en veterinär, vilka visar att djuret efter ett års ålder utan anmärkning genomgått tre hudtuberkulintester med minst

ett år mellan det första och det sista testet och minst tre månaders mellanrum mellan varje tillfälle.

4. Djuret åtföljs av ett tillstånd från Jordbruksverket för flyttning av livdjur från hägn som inte är officiellt friförklarat. Ansökan om sådant tillstånd för flyttning ska omfatta leverantörshägnets hägnnummer, den levererande djurhållarens namn och adress, djurets art och identitetsnummer samt den mottagande djurhållarens namn och adress.

Flyttning av andra klövdjur än hjort, mufflon, vildsvin och älg från hjorthägn

18 § För att få flytta andra klövdjur än hjort, mufflon, vildsvin och älg från ett officiellt friförklarat hjorthägn krävs tillstånd från Jordbruksverket.

Ansökan om sådant tillstånd ska omfatta leverantörshägnets hägnnummer, den levererande djurhållarens namn och adress, djurets art och identitetsnummer samt den mottagande djurhållarens namn och adress samt uppgifter om vart djuret ska föras. Tillståndet ska åtfölja djuret vid leveransen och ska sedan sparas av den mottagande djurhållaren i fem år.

Kravet på tillstånd enligt första stycket gäller inte för nötkreatur, tamfår, getter och tamsvin om något av följande villkor är uppfyllt:

1. Djuret flyttas från ett officiellt friförklarat hägn, eller
2. Djuret flyttas från ett hägn som inte är officiellt friförklarat och åtföljs av ett testprotokoll utfärdat av veterinär, vilket visar att djuret vid mer än ett års ålder utan anmärkning genomgått hudtuberkulintestning en gång inom 30 dagar före flyttningen från hägnet.

Insättning av andra djur än vilt och hästdjur i hjorthägn

19 § Insättning i hjorthägn av andra djur än vilt och hästdjur får endast ske med Jordbruksverkets tillstånd.

Ansökan om sådant tillstånd ska omfatta den levererande djurhållarens namn och adress, djurets art och identitetsnummer samt den mottagande djurhållarens namn och adress. Tillståndet ska åtfölja djuret vid leveransen.

Hudtuberkulintestning

20 § Hudtuberkulintestning av nötkreatur, svin, får och getter inklusive mufflon och vildsvin ska utföras i enlighet med villkoren i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2003:33) om tuberkulinundersökning av nötkreatur, svin, får, getter och kameldjur.

Vid behov kan djuret lugnas genom medicinering för att kunna hållas väl fixerat.

21 § Hudtuberkulintestning av hjort och älg ska utföras av en veterinär såsom ett jämförande intradermaltest med aviärt och bovint tuberkulin i enlighet med bilagan till dessa föreskrifter.

Samma veterinär som injicerat tuberkulinet för testning ska också avläsa och tolka testresultatet. Om samma veterinär inte kan göra avläsningen får avläsningen efter godkännande av Jordbruksverket utföras av annan veterinär.

Veterinären ska föra protokoll över testet på Jordbruksverkets blankett D 24 och utvärdera resultatet på individnivå som negativt eller positivt i direkt anslutning till testningen. Veterinären ska skicka den ifyllda blanketten till Jordbruksverket och lämna en kopia till djurhållaren.

22 § Varje djur som vid avläsningen av testen bedöms vara en positiv bovin reagent ska betraktas som misstänkt smittad av tuberkulos, och ska av veterinären förses med en väl synlig individuell färgmärkning. Märkningens utformning ska noteras i testprotokollet.

23 § Om ett djur ska genomgå upprepad tuberkulintestning på grund av till exempel ny förflyttning ska minst tre månader (90 dagar) passera mellan testerna.

Offentlig kontroll

24 § Länsstyrelsen utövar offentlig kontroll över efterlevnaden av bestämmelserna i denna författning. Såvitt gäller 20-23 §§ framgår detta av 15 § första stycket epizootiförordningen.

Länsstyrelsen ska senast den 1 februari varje år till Jordbruksverket rapportera resultaten av de kontroller som utförts under det senaste kalenderåret.

Undantag

25 § Om särskilda skäl föreligger kan Jordbruksverket medge undantag från bestämmelserna i dessa föreskrifter.

Denna författning träder i kraft den 15 oktober 2012, då Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1994:76) om organiserad hälsokontroll avseende tuberkulos hos kron- och dovhjortar i hägn och Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2003:34) om obligatorisk hälsoövervakning avseende tuberkulos hos kron- och dovhjortar samt andra djur i sambete med hjortar i hägn upphör att gälla.

BIRGITTA EK

Maria Cedersmyg
(Enheten för sällskapsdjur)

Bilaga

Instruktion för utförande av hudtuberkulintest på hjort och älg

Hudtuberkulintest på hjort och älg ska utföras som en jämförande intradermal test med aviärt och bovint tuberkulin. Testning får endast utföras på djur som är identitetsmärkta med öronmärken med individ- och besättningsnummer. I samband med tuberkulintestningen ska veterinären göra en klinisk bedömning av de testade djuren. Det avlästa mätresultatet noteras på Jordbruksverkets blankett D24 före injektion och vid avläsning.

Utförande

Mätning före injektion

Undersökningen ska göras på väl fixerade djur och i fullgod belysning. Vid behov kan djuret lugnas genom medicinerings för att kunna hållas väl fixerat.

Pälsen på sidan av djurets hals ska rakas på ett ca 10 x 20 cm stort område. Kontrollera att inga sjukliga förändringar eller skador efter maskinsax föreligger. Det klippta hudpartiet lyfts upp i ett veck, vars tjocklek mäts med kutimeter. Mätningar ska göras på respektive injektionsplats före injektionerna av tuberkulin. Kutimetern ska skjutas ihop med ett fast men ej hårt grepp så att instrumentets skänklar inte pressas in i huden. Avläsning ska ske innan kutimetern avlägsnas från huden. Mätresultaten ska anges i mm och avrundas till närmaste 0,5 mm.

Injektion av tuberkulin

0,1 ml av bovint respektive aviärt tuberkulin injiceras intradermalt med minst 12 cm mellanrum. För att undvika förväxling ska det aviära tuberkulinet sättas närmast djurets huvud. Om djuret är så litet att två injektioner inte ryms på halsens vänstra sida bör det bovina tuberkulinet injiceras på vänstra sidan av halsen och det aviära på högra sidan av halsen. Efter injektion kontrolleras att tuberkulinet injicerats intradermalt genom att känna efter att det bildats en knappt ärtstor förhöjning på platsen för injektionen. Kan sådan knuta ej kännas har tuberkulinet deponerats subkutant och en ny injektion måste ske på ett nytt ställe, minst 12 cm från föregående injektionsställe.

Avläsning av resultatet

Resultatet avläses ca 72 timmar efter injektion. Ett hudveck löpande genom injektionsstället upplyfts och hudveckets tjocklek på injektionsstället mäts enligt ovan. Skillnaden mellan den före injektion uppmätta hudtjockleken (mätt i mm med 0,5 mm noggrannhet) och den efter injektion uppmätta hudtjockleken benämns ”reaktionstal”. Injektionsställena ska också undersökas avseende förekomst av ödem, exsudation, nekros eller ömhet.

Tolkning av resultatet

Som positiv reaktion bedöms en ökning av hudveckets tjocklek med 2,0 mm eller mer. Kliniska tecken som ödem, exsudation, nekros eller ömhet på injektionsplatsen för tuberkulin ska också bedömas som en positiv reaktion.

Ett djur bedöms som en positiv bovin reagent när en positiv reaktion enligt föregående stycke uppstått på injektionsplatsen för bovint tuberkulin och det bovina reaktionstalet

är lika stort eller större än det aviära. Djuret bedöms då vara misstänkt infekterat med bovin tuberkulos.

Ett djur bedöms som en positiv aviär reagent när reaktionstalet för aviärt tuberkulin är större än det bovina. Djuret bedöms då inte vara misstänkt infekterat med bovin tuberkulos.